

Hilda Laníková (narozena 13. 5. 1936 v Prostějově), rozená Ondrášová, žila společně se svými rodiči a sourozenci v obecním domku v obci Tvorovice nedaleko Prostějova. Její otec Jan Ondráš pracoval jako nádeník na Kojetínsku a v Přerově. Matka Marie Ondrášová byla v domácnosti. Žádné z dětí nenavštěvovalo školu, protože musely pracovat za jídlo u sedláků.

Otec Hildy Laníkové byl již na jaře 1942 odvezen s transportem tzv. asociálů do koncentračního tábora Auschwitz I. V červnu 1942 bylo rodině oznámeno, že Jan Ondráš zahynul v Osvětimi. V srpnu 1942 (5. 8.) celou rodinu internovali v tzv. cikánském táboře v Hodoníně u Kunštátu. Marie Ondrášová, sestra Hildy Laníkové, která měla přezdívku Květa, byla vybrána jako ošetřovatelka. Lékařem v táboře byl v té době MUDr. Habanec z Olešnice, který byl později nahrazen židovským lékařem MUDr. Alfrédem Mílkem. Lékaři se snažili vězňům pomoci. Marie Ondrášová se musela naučit práci ošetřovatelky a prováděla samostatně i porody. Jako první porod z celkem 36 porodů vedla porod své matky. Ačkoliv byla negramotná, vydávala masti a léky, které si pamatovala podle jejich vzhledu. Při práci měla možnost podporovat svoji rodinu, pro kterou kradla mléko. Další ze sester Ondrášových, jež se narodila v táboře, se nakonec ujala přítelkyně jejich matky, která nemohla kojit. Nejmladší z rodiny Ondrášových potom byla naneštěstí společně s rodinou Klocovou odvezena do Osvětimi a později do Ravensbrücku.

V hodonínském táboře byli dozorcí z řad českých četníků, někteří z nich tam byli přeloženi z trestu. Horší než četníci byli někteří vězni, kteří dostali funkce tzv. četařů a četařek (kápa). Pro dohled nad výkonem těchto funkcí byli do tzv. cikánských táborů na území protektorátu přeloženi němečtí Romové (Sintové) z koncentračního tábora v Osvětimi. V táboře v Hodoníně u Kunštátu panovaly zřejmě snesitelnější podmínky, než v Letech u Písku. Bylo tomu tak pravděpodobně díky osobnostem velitelů těchto táborů. Podle vzpomínek Marie Ondrášové velitel hodonínského tábora M. Blahynka nikomu neublížil. I v hodonínském táboře ovšem četníci vězně bili a navíc vězně bili také četaři. Po vypuknutí tyfové epidemie v zimě 1943 byli nemocní izolováni, ale nedodržovali předepsanou dietu, měnili si mezi sebou jídlo a následkem toho umírali. Většinu četníků byli vězni lhostejní. Někteří z četníků se chovali k vězňům snesitelně. Například M. Wyroba zachránil část rodiny Ondrášových tím, že matku s osmi dětmi nechal po prodělaném břišním tyfu na marodce v době přípravy transportu do koncentračního tábora Auschwitz II.-Birkenau. Někdy na konci července nebo na začátku srpna 1943 přijeli do tábora Němci a prováděli tam antropometrická měření vězňů. Babička Ondrášových pocházela z Německa a také díky tomu byla část rodiny, která se nacházela na marodce, vyjmuta z transportu do Osvětimi. Dalších šest sourozenců Ondrášových bylo však dne 22. 8. 1943 odvezeno s transportem vězňů tábora v Hodoníně u Kunštátu do koncentračního tábora Auschwitz II.-Birkenau.

Před rozpuštěním tábora v Hodoníně u Kunštátu byla Hilda Laníková s matkou a sedmi sourozenci označena za tzv. Necikány a 20. 9. 1943 propuštěna. Po propuštění se rodina vrátila do domku v Tvorovicích.

Čeští četníci je na konci roku 1943 znovu varovali před zatčením. Proto se rodina pokusila o ilegální přechod hranic se Slovenskem. Němci je zadrželi, a protože se vydávali za českou rodinu, která zabloudila, předali je českým četníkům. Jeden z českých četníků rodinu znal, a tak nechal část rodiny ve vězení na Cejlu v Brně. Uvězněním se rodina vyhnula transportu do koncentračního tábora v Osvětimi, kam byl v lednu 1944 vypraven poslední transport Romů z území protektorátu. Zde přežili do konce války. Po válce si pro ně přišel statkář z Pilína a odvezl je domů.

Vzpomínky zaznamenal Maroš Šándor

„Před válkou jsme měli s rodiči vlastní domek v Tvorovicích, v okrese Prostějov. Tatínek Jan Ondráš pracoval jako nádeník a maminka Marie se starala doma o 14 dětí.

Tatínka zatkli na jaře 1942 a transportovali ho do Osvětimi, od té doby jsme se s ním nesetkali. Od té chvíle jsme byli odkázáni na příležitostné práce a na podporu obce. Po otevření cikánského tábora v Hodoníně u Kunštátu na podzim 1942 jsme tam byli všichni shromažďováni a prožili tam všechna utrpení vlastně až do likvidace tábora. Byla jsem v té době děvčátko a odnesla jsem si málo zážitků. Vzpomínám si hlavně na špatné jídlo, kterého tam bylo trvale málo, takže jsme trpěli hladem. Vím dále, že se chodilo pracovat na nějakou silnici, kde se roztloukal kámen. Pracovat museli všichni dospělí, ale i odrostlejší děti, které chodily na práci pod dohledem jednoho dozorce. Kolem tábora byl les a na jednom místě byly vykopány tři jámy, do kterých pohřbívali mrtvé vězně. Z toho lesního hřbitova jsme měly my děti strach. Dozor vykonávali v táboře čeští četníci, kteří nás často bili pendrekama. Byli však mezi nimi někteří, kteří se k nám chovali snesitelně. Vzpomínám si na jednoho četníka, který se jmenoval Wyroba a měl dozor nad táborovou marodkou. Tam pracovala naše nejstarší sestra Marie. Četník se do sestry zamiloval a s jeho pomocí se pak část naší rodiny zachránila. Když se blížila likvidace hodonínského tábora a vypravoval se transport jeho vězňů do koncentračního tábora v Osvětimi, do transportu nebyla zařazena část naší rodiny. Byli jsme po břišním tyfu tak zesláblí, že nás Wyroba s dalšími nemocnými nechal na táborové marodce.

Část marodů byla transportovaná do Osvětimi dodatečně, druhá část vězňů, mezi nimi i naše rodiny, byla označena za necikány a jakoby zázrakem propuštěna na svobodu.

Tatínek a šest sourozenců se nevrátili z Osvětimi. Po návratu domů nám sousedé pomohli přečkat válku.“